

Базелюк Вікторія Володимирівна,

канд. юрид. наук,
асистент кафедри кримінального права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків,
e-mail: Basilyukv@gmail.com
ORCID 0000-0001-5223-8633

Цикало Анастасія Олександрівна,

студентка Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків,
e-mail: nastyia.tsykalo16@gmail.com

ПРОТИДІЯ ЗНИЩЕННЮ, РУЙНУВАННЮ АБО ПОШКОДЖЕННЮ ОБ'ЄКТІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ: ОКРЕМІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ

Розглянуто питання знищення, руйнування або пошкодження пам'яток історичної спадщини. Наведено приклади різних підходів і дій у разі виникнення надзвичайної ситуації на об'єкті, віднесеному до пам'яток історії. Проаналізовано останні зміни в законодавстві з даної проблематики.

Ключові слова: знищення; руйнування; пошкодження пам'ятки історії; історична спадщина.

Постановка проблеми. Ми живимо в часи, коли все швидко відбувається і змінюється. Нині не є проблемою впродовж годин, нехай навіть 10–20, дістатися будь-якої країни. Завдяки розвитку технологій за лічені секунди, хвилини нам стає відомою новина. Увімкнувши телевізор, відкривши стрічку новин в Інтернеті, людина дізнається про останні світові та місцеві події. Так було і тоді, коли сталася пожежа в Парижі – загорілася відома всьому світу будівля собору Нотр-Дам де Парі – Собору Паризької Богоматері. Ця подія й підштовхнула нас до

написання даної статті. Новина про цю подію мала великий резонанс, оскільки Нотр-Дам де Парі знають у всіх куточках нашої планети. Швидко знайшлися меценати, які дали кошти на ліквідацію наслідків пожежі. Усе сказане змусило нас замислитися над тим, а чи є в нас в Україні такі люди, а чи бережемо і дбаємо ми про свої пам'ятки, які існують механізми (соціально-економічні, адміністративні і кримінально-правові) притягнення до кримінальної відповідальності за знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини (ст. 298 Кримінального кодексу України, далі – КК України).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми кримінальної відповідальності за посягання на культурні цінності були предметом вивчення таких науковців, як В. І. Акуленко, Р. В. Асейкін, С. О. Бочарніков, Є. П. Гайворонський, Т. Г. Каткова, В. В. Кузнецов, Є. І. Кузьменко, Т. В. Курило, В. А. Ломако, П. С. Матишевський, М. О. Міщенко, В. О. Навроцький, Б. М. Одайник, І. Г. Поплавський, О. С. Сотула, О. В. Усенко та ін. Крім того, у 2010 р. Б. М. Одайник захистив дисертаційну роботу «Кримінальна відповідальність за знищення, руйнування або пошкодження пам'яток – об'єктів культурної спадщини». Водночас сьогодні питання запобігання знищенню, руйнуванню або пошкодженню пам'яток наразі залишаються актуальними як і протидія кримінально-правовими засобами цим злочинам.

Виклад основного матеріалу. Приступаючи до висвітлення теми, передусім наголосимо, що науковці – представники різних галузей знань дотримуються позиції, що у становленні людської особистості важливу роль відіграє знання свого минулого і ставлення до нього. Пам'ятати своє минуле, пишатися ним, продовжуючи справу своїх пращурів, дбати про те, щоб зберегти і донести до майбутніх поколінь «сивину віків» – це основне завдання не лише вчених, а й пересічних громадян, бо в іншому разі через кілька століть новонароджений українець чи мешканець іншої країни може й не дізнатися про долю свого пращура. Як влучно сказав О. Довженко: «Народ, що не знає своєї

історії, є народ сліпців». Саме тому держави в усьому світі піклуються про пам'ятки, намагаються запобігати й протидіяти їх знищенню, руйнуванню або пошкодженню. Як наголошує Н. М. Барановська: «Важливою протипагою глобалізаційним процесам ... може стати відродження інтересу суспільства до національної історико-культурної спадщини як цінного інтелектуального надбання української нації, впливового засобу національної самоідентифікації, формування об'єктивної історичної пам'яті та потужного консолідаційного чинника громадянства» [1].

Варто погодитися з Л. Зашкільняк у тому, що історичну пам'ять слід визнати важливим чинником перетворення населення України на єдину політичну націю, оскільки вона виступає «фундаментом національної ідентичності» [2, с. 157]. Начебто продовжуючи думку Л. Зашкільняк, Л. Нагорна зауважує, що вона (історична пам'ять. – прим. авторів) забезпечує здатність українського народу формувати «уявлення про історію та своє місце в ній» [3, с. 156].

Враховуючи й спираючись на досвід багатьох країн світу, в Україні встановлено кримінальну відповідальність за знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини, а саме у ст. 298 КК України. З огляду на це основним безпосереднім об'єктом є моральність суспільства в частині ставлення до культурної спадщини та збереження археологічної спадщини нашої держави, а додатковим обов'язковим безпосереднім об'єктом – право власності українського народу чи територіальної громади (курсив наш. – Автори). На переконання М. О. Міщенко, безпосереднім об'єктом злочину, відповідальність за вчинення якого передбачена ст. 298 КК України, виступають суспільні відносини у сфері моральності, які забезпечують збереження культурної й археологічної спадщини [4, с. 139]. З цим треба погодитися, оскільки лише шляхом осмислення минулого можна зрозуміти проблеми сьогодення і прогнозувати майбутнє. Більш того, саме інтерес до минулого, подій, свідками яких є пам'ятки культури, стимулює відродження історичної пам'яті народу, а

аналогії між сучасним і минулим можуть підказати оптимальний варіант розвитку суспільства, убезпечити від повторення трагічних помилок, невиправданих суспільною практикою кроків чи ліній поведінки.

У зв'язку з цим вважаємо за доцільне навести слова, які вклав в уста головного героя своєї стрічки Ернста фон Краурза видатний письменник і кінорежисер О. Довженко: «У них немає державного інстинкту, вони не вивчають історії. У них від слова нація остався тільки прикметник. Тому серед них так багато зрадників». Це було адресовано українцям. Незважаючи на те, що вони сказані майже півстоліття тому, їх можна повторити й сучасним громадянам нашої країни, а передусім – можновладцям України – країни, яка має славетну історію, проте недостатньо робить для збереження своєї культурної й археологічної спадщини. З екранів телевізорів, на шпальтах газет, у стрічках новин в Інтернеті часто доводиться стикатися з повідомленнями про те, що новобудова загрожує (знищить) пам'ятки культури. Прикладів цьому багато. Згадаємо хоча б такі: 1) забудова багатопверхівками території колишнього Сінного ринку в Києві. Як відомо, свого часу міська влада, попри гучні запевнення, врешті-решт пішла на компроміс із забудовником, що викликало незадоволення місцевих жителів і широкої громадськості; 2) будівництво багатопверхівки у буферній зоні Софії Київської на вул. Олесея Гончара в Києві. За свідченнями громадських діячів, після численних судових рішень на даний момент будівництво лише призупинене і може поновитись у будь-який час, хоча в судовому порядку землевідвід було визнано незаконним, що мало б тягти за собою повернення земельної ділянки у власність міста і демонтаж незаконно зведеного будинку. Цього, як і багато чого іншого, на жаль, ми не спостерігаємо.

Крім наведеного, не менш важливою проблемою у сфері охорони культурної спадщини є спотворення автентичного вигляду історичних місць через розміщення негармонійної сучасної забудови, що, у свою чергу, зменшує їх привабливість для туристів, підриває туристичний потенціал країни та її

культурний престиж, а в перспективі завдає значних збитків місцевим і державному бюджетам.

Не можна оминати увагою й випадки навмисного доведення до аварійного стану і руйнування споруд, які включені до Державного реєстру нерухомих пам'яток і мають охоронні знаки, з наступною забудовою звільненої ділянки. Згадаємо події 15 квітня 2018 р. Як пише А. Бондаренко, у цей день у такій улюбленій багатьма поколіннями слобожан садибі у Старому Мерчику (*ідеться про садибу Г. Шидловського, збудовану наприкінці XVIII ст.*) сталася пожежа. Одна з архітектурних перлин нашого краю палала кілька днів. Про причини займання, а також про те, хто винен, ведуться дискусії. Проте, як би там не було, факт залишається фактом – держава в останні роки нічого не робила для порятунку архітектурного об'єкта національного значення. Зрозуміло, у влади завжди є маса відмовок: економічна криза, війна. Загалом, зберігати архітектурну спадщину постійно «ніколи», тобто «як-небудь потім». А старовинні садиби в цей час горять собі потихеньку і руйнуються. Мені страшно навіть подумати, що залишаться на Слобожанщині через десять років і що зможуть побачити дорослі діти, крім фотографій з наших подорожей» [5].

Зауважимо, що звернутися до окресленої теми нас змусила пожежа в Нотр-Дам де Парі. Як тільки про неї стало відомо, фізичні особи та компанії відразу відгукнулися і почали перераховувати гроші на ліквідацію наслідків пожежі. За даними офіційних джерел, кількість пожертв, зібраних на відбудову собору Паризької Богоматері станом на день вівторка, 16 квітня (тобто час співпадає, а як діаметрально протилежні подальші дії), дорівнює 600 млн євро. Ця подія об'єднала націю і світ.

Серед найбільших благочинників родина французького мільярдера Бернара Арно і його група компаній Louis Vuitton Moët Hennessy (LVMH), які пожертвують 200 млн євро. Таку ж суму віддасть на відновлення собору родина Беттанкур, яка володіє концерном L'Oréal. Не менше 100 млн євро пожертвує на

реставрацію Нотр-Дам й один із найбагатших людей Франції Франсуа Анрі Піно, очолювана яким компанія Kering володіє брендами Gucci та Yves Saint Laurent. Французький нафтовий гігант Total також жертвує 100 млн євро [6].

Натомість про пожежу у садибі Г. Шидловського, збудованій наприкінці XVIII ст., – одній з архітектурних перлин Слобожанщини, мало кому відомо, а отже, не було і збору коштів, як і будь-яких дій з боку влади.

До наведеного змушені додати, що, на жаль, сьогодні дієвих механізмів покарання за порушення Закону України «Про охорону культурної спадщини», зокрема, доведення до аварійного стану або знищення пам'яток, будівництво в охоронних зонах тощо, майже немає. Саме тому в Україні так легко взяти об'єкт культурної спадщини в оренду, у подальшому переробивши його на власне помешкання чи довівши до руйнування задля знесення і будівництва на його місці багатоповерхівок або розважальних чи торговельних комплексів. Байдуже, що вони – культурна спадщина, головне – це прибуток.

Нагадаємо, що згідно з п. 10 Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів № 1760 від 27 грудня 2001 р., такі об'єкти мають особливу історичну або культурну цінність і відповідають критерію автентичності або одному з таких критеріїв: 1) справили значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, мистецтва країни; 2) безпосередньо пов'язані з історичними подіями, віруваннями, життям і діяльністю видатних людей; 3) репрезентують шедевр творчого генія, стали етапними творами видатних архітекторів чи інших митців; 4) були витворами зниклої цивілізації чи мистецького стилю. Критерій автентичності означає, що пам'ятка має значною мірою зберегти свою форму та матеріально-технічну структуру, історичні нашарування, а також роль у навколишньому середовищі [7]. Як бачимо, держава нібито визнає значущість і важливість збереження об'єктів культурної спадщини, веде реєстр, але мало що, майже нічого, не робить для

цього.

Щоправда, 21 лютого 2018 р. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову, згідно з якою «Проектна документація на нове будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт ... у межах історичних ареалів населених місць розробляється з урахуванням вимог затвердженого в установленому законом порядку історико-архітектурного опорного плану» [8].

Звісно, ці зміни слід визнати позитивними, оскільки, на думку спеціалістів, розробка і затвердження історико-містобудівних обґрунтувань, які діяли до цього, супроводжувалися значною корупцією, а їх застосування сприяло спотворенню первісного вигляду багатьох історичних місць у населених пунктах, оскільки наголос в них робився саме на «принциповій можливості будівництва» і не завжди з належним врахуванням «традиційного характеру середовища». За словами Міністра культури України Є. Ніщука, історико-містобудівні обґрунтування «в пам'яткоохоронній сфері називали чи не найбільш корумпованим елементом, спрямованим на руйнування історичного середовища».

Однак очікуваний позитивний ефект від згаданих змін може бути зменшений тим, що з 401 населеного пункту, включеного до Списку історичних населених місць України, лише 20 % мають актуальні історико-архітектурні опорні плани, які фіксують розташування всіх нерухомих пам'яток історії та культури і нововиявлені об'єкти з їх територіями та зонами охорони. До речі, ці плани розробляються на замовлення виконавчих органів місцевого самоврядування. Незрозуміло, з яких причин 80 % пунктів їх не мають, що заважало цим органам вжити заходів для одержання планів, враховуючи високу будівельну активність і привабливість для забудовників саме історичних центрів міст, а також об'єктів культурної спадщини.

Варто згадати і законопроект «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини у сфері охорони культурної спадщини та ст. 44 Закону України «Про охорону культурної спадщини» № 8050

[9], за приписами якого запроваджується диференціація відповідальності залежно від статусу особи, яка буде причетна до таких караних діянь. Так, у ст. 258 КК України в її нинішній редакції зростуть штрафи за умисне знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини чи їх частин – до 500 неоподатковуваних мінімумів (8500 грн).

Водночас у цю ж статтю додадуть нову кваліфікацію, що стосуватиметься «умисного доведення об'єкта культурної спадщини до руйнування чи знищення його власником або особою, у користуванні якої він знаходиться. За таких умов штраф сягатиме 1000 н.п.д.г. Також передбачено покарання у вигляді обмеження волі на строк до 5 років з конфіскацією такого об'єкта (скоріш за все, мається на увазі вилучення ділянки, на якій він розташовувався до знищення) [9].

У Кабінеті Міністрів України вважають, що в такий спосіб вдасться зменшити кількість злочинів у сфері охорони культурної спадщини.

Сподіваємося, що так воно і буде.

Крім того, не завадило б проводити регулярний моніторинг дотримання чинного законодавства про охорону культурної та археологічної спадщини в ході виділення земельних ділянок під будівництво чи взятті об'єктів культурної спадщини в оренду, під час проведення будівельних робіт на території, близькій до пам'яток культурної спадщини, їх охоронних зон, в історичних ареалах населених місць тощо. Є надія, що й громадськість долучиться до цього і буде контролювати владу, поширюючи інформацію про випадки руйнування, пошкодження пам'яток культурної спадщини. Можливо, й децентралізація принесе бажані результати – у громади з'являться гроші й на реконструкцію, відновлення і підтримання в належному стані пам'яток культури задля того, що їх змогли побачити майбутні покоління.

Висновки. Переконавшись, що противагою глобалізаційним процесам може стати відродження інтересу суспільства до національної історико-культурної спадщини як цінного інтелектуального надбання української нації, впливового

засобу національної самоідентифікації, формування об'єктивної історичної пам'яті й потужного консолідаційного чинника громадянства, вважаємо за доцільне визнати своєчасними і потрібними постанову Кабінет Міністрів України від 21 лютого 2018 р. і законопроект «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини у сфері охорони культурної спадщини та статті 44 Закону України «Про охорону культурної спадщини» № 8050, їх ухвалення сприятиме збереженню культурної спадщини нашої держави для майбутніх поколінь, дасть змогу запобігти знищенню, руйнуванню або пошкодженню пам'яток культури.

Список літератури

1. Барановська Н. М. Національна історико-культурна спадщина в системі історичної пам'яті та викликів сучасної глобалізації. *Historical and Cultural Studies*. Vol. 3, No. 1, 2016 <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jan/7722/4.pdf> (дата звернення: 10.03.2019).
2. Зашкільняк Л. Історична пам'ять і соціальні функції історії у сучасному світі. *Україна – Європа – Світ: Міжнародний збірник наукових праць. Серія: історія, міжнародні відносини / гол. ред. Л. М. Алексієвець. Тернопіль : Вид-во ТИПУ ім. Гнатюка, 2009. Вип. 2. С. 156–159.*
3. Нагорна Л. Історична пам'ять: теорії, дискурси, рефлексії. Київ : Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 328 с.
4. Міщенко М. О. Кримінальна відповідальність за знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини. *Право і суспільство*. 2015. № 5 (2). С. 137–143. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_5%282%29__27 (дата звернення: 10.03.2019).
5. Антон Бондаренко. Накипело. URL <https://nakipelo.ua/o-spasenii-usadby-v-starom-merchike-v-poslevoennye-gody/> (дата звернення: 10.03.2019).
6. Відбудова Нотр-Дам де Парі: пожертви сягнули кількості мільйонів євро. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BD%D0%BE%D1%82%D1%80-%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%B4%D0%B5-%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D1%83%D0%BB%D0%B8-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%82%D0%BC%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D1%94%D0%B2%D1%80%D0%BE/a-48356300> (дата звернення: 10.03.2019).
7. Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 р. № 1760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1760-2001-%D0%BF> (дата звернення: 10.03.2019).
8. Про внесення змін до Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2018-%D0%BF> (дата звернення: 10.03.2019).

9. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини у сфері охорони культурної спадщини та статті 44 Закону України «Про охорону культурної спадщини»: законопроект № 8050. URL: https://zib.com.ua/ua/print/132049-uryad_poturbuvavsya_pro_spadschinu_sankciyami_u_kk.html (дата звернення: 10.03.2019).

References

1. Baranovska, N.M. (2016). Natsionalna istoriyo-kulturna spadshchyna v systemi istorichnoi pam'iaty ta vyklykiv suchasnoi hlobalizatsii. *Historical and Cultural Studies, vol. 3, 1*. <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jan/7722/4.pdf> [in Ukrainian].

2. Zashkilniak, L. (2009). Istorychna pam'iat i sotsialni funktsii istorii u suchasnomu sviti. *Ukraina – Yevropa – Svit: Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats. Seriia: istoriia, mizhnarodni vidnosyny, issue 2, 156–159* [in Ukrainian].

3. Nahorna, L. (2012). Istorychna pam'iat: teorii, dyskursy, refleksii. Kyiv: In-t politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy [in Ukrainian].

4. Mishchenko, M.O. (2015). Kryminalna vidpovidalnist za znyschennia, ruinovannia abo poshkodzhennia ob'ektiv kulturnoi spadshchyny. *Pravo i suspilstvo, 5 (2), 137–143*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_5%282%29__27 [in Ukrainian].

5. Anton Bondarenko. Nakipelo. URL <https://nakipelo.ua/o-spasenii-usadby-v-starom-merchike-v-poslevoennye-gody/> [in Russian].

6. Vidbudova Notr-Dam de Pari: pozhertyv siahnuly kilkasot milioniv yevro. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%B1%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%BD%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B4%D0%B0%D0%BC%D0%B4%D0%B5-%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%BF%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%8F%D0%B3%D0%BD%D1%83%D0%BB%D0%B8-%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%82%D0%BC%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D1%94%D0%B2%D1%80%D0%BE/a-48356300> [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia katehorii pam'iatok dlia zanesennia ob'ektiv kulturnoi spadshchyny do Derzhavnoho reiestru nerukhomykh pam'iatok Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2001 r. № 1760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1760-2001-%D0%BF>.

8. Pro vnesennia zmin do Poriadku vyznachennia mezh ta rezhymiv vykorystannia istorichnykh arealiv naselenykh mist, obmezhenia hospodarskoi diialnosti na terytorii istorichnykh arealiv naselenykh mist : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.02.2018 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92-2018-%D0%BF>.

9. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho kodeksu Ukrainy shchodo posylennia vidpovidalnosti za zlochyny u sferi okhorony kulturnoi spadshchyny ta statyi 44 Zakonu Ukrainy «Pro okhoronu kulturnoi spadshchyny»: zakonoproekt № 8050. URL: https://zib.com.ua/ua/print/132049-uryad_poturbuvavsya_pro_spadschinu_sankciyami_u_kk.html.

Базелиук В. В., канд. юрид. наук, ассистент кафедры уголовного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

e-mail: Basilyukv@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5223-8633

Цикало А. А., студентка Інститута прокуратури і уголовної юстиції, Національний юридический університет імені Ярослава Мудрого, Україна, г. Харків.
e-mail:nastyu.tsykalol6@gmail.com

Противодействие уничтожению, разрушению или повреждению объектов культурного наследия: отдельные современные проблемы

В статье рассмотрены вопросы уничтожения, разрушения или повреждения памятников исторического наследия. Приведены примеры различных подходов и действий в случае возникновения чрезвычайной ситуации на объекте, отнесенном к памятникам истории. Проанализированы последние изменения в законодательстве по предотвращению уничтожения, разрушения или повреждения памятников и противодействию этому уголовно-правовыми средствами.

Ключевые слова: уничтожение; разрушение; повреждение памятника истории; историческое наследие.

Bazeliuk V. V., PhD in Law, Assistant of the Department of Criminal Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: Basilyukv@gmail.com ; ORCID 0000-0001-5223-8633

Tsykalo A. O., Student of the Institute of Prosecution and Criminal Justice, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail:nastyu.tsykalol6@gmail.com

Counteraction to the destruction, destruction or damage of cultural heritage objects: some modern problems

The article focuses on the issue of destruction, destruction or damage to historical heritage monuments. Examples of different approaches and actions are given in the event of an emergency situation on an object that has been classified as historical monuments. The latest changes in the legislation concerning prevention of destruction, destruction or damage of monuments and counteraction to this criminal law are considered.

Making sure that the revival of public interest in the national historical and cultural heritage as a valuable intellectual property of the Ukrainian nation, an influential means of national self-identification, the formation of objective historical memory and a powerful consolidation factor of citizenship can be counterbalanced by globalization processes, we consider it expedient to recognize timely and necessary the decision of the Cabinet of Ministers of Ukraine on February 21, 2018 and the draft law «On Amendments to the Criminal Code of Ukraine on the strengthening of the accountability for crimes in the sphere of cultural heritage and Article 44 of the Law of Ukraine «On Protection of Cultural Heritage» «(№8050). It is stressed that their adoption will contribute to preserving the cultural heritage of our state for future generations, will prevent the destruction, destruction or damage of cultural monuments.

Keywords: destruction; destruction; destruction of historical monuments; historical heritage.

Надійшла до редколегії 21.05.2019 р.